

Notitie beleid en uitvoering

Voorschoolse voorzieningen en educatie

2011 - 2014

Inspraakversie

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding: beleidskader en ontwikkelingen	6
1.1 Gemeentelijk beleidskader	6
1.2 Ontwikkelingen	6
2 Visie op voorschoolse voorzieningen	8
2.1 Aanwezigheid van voorschoolse voorzieningen	8
2.2 Belang van voorschoolse voorzieningen	8
2.3 Visie op peuterspeelzaalwerk	10
3 Uitgangspunten voor voorschoolse educatie	12
3.1 De doelgroep voor voorschoolse educatie	12
3.2 Toeleiding van de doelgroep	14
3.3 Voortgang en monitoring	14
3.4 Doorgaande ontwikkelingslijn: programma's en overdracht	15
3.5 Afspraken over resultaten van vroegschoolse educatie	15
3.6 Organisatiemogelijkheden VVE	15
4 Financiële paragraaf	17
4.1 Beschikbaar budget	17
4.2 Benodigd budget	17
BIJLAGE 1: Scenario's voor peuterspeelzaalwerk	18
BIJLAGE 2: De Wet OKE	23

Samenvatting

Vanaf 1 augustus 2011 moet de gemeente Dalfsen voldoen aan de eisen van de Wet OKE. Met de wet OKE worden kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven meer op één lijn gebracht. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor een dekkend aanbod van voorschoolse educatie voor kinderen met een (risico) op ontwikkelingsachterstand.

De uitvoering van de wet OKE, de tekorten van peuterspeelzalen en de bezuinigingstaakstelling van de gemeente, vragen om nieuw beleid op het gebied van voorschoolse voorzieningen en educatie. Voor de uitvoering van onze wettelijke taken is een aanvullend budget van €42.000 noodzakelijk.

Voorschoolse voorzieningen en VVE

Als het gaat om voorschoolse voorzieningen en VVE in het algemeen, heeft de gemeente Dalfsen de visie dat iedere peuter een goede voorschoolse voorziening moet kunnen bezoeken en dat ieder doelgroepkind een aanbod voor voorschoolse educatie krijgt.

Er zijn diverse scenario's onderzocht voor de toekomst van het peuterspeelzaalwerk in de gemeente Dalfsen. Gezien de wettelijke taak om VVE voor doelgroepkinderen te organiseren, de bezuinigingstaakstelling van de gemeente en het uitgangspunt dat iedere peuter een goede voorschoolse voorziening moet kunnen bezoeken, kiest de gemeente voor de volgende uitgangspunten voor het peuterspeelzaalwerk:

- Iedere peuter moet een goede voorschoolse voorziening kunnen bezoeken.
- Peuterspeelzaalwerk heeft een preventieve functie en blijft een basisvoorziening in de gemeente Dalfsen, maar wel in afgeslankte vorm.
- Er wordt 10 % bezuinigd op het budget voor peuterspeelzaalwerk.
- De startleeftijd van de peuterspeelzaal wordt verhoogd naar 2 jaar en 10 maanden.
- De gemeente is minimaal verantwoordelijk voor een laagdrempelig aanbod voor peuters waarvan de ouders niet (beiden) werken, studeren of re-integreren en voor peuters die worden doorverwezen vanuit het consultatiebureau. Voor deze ouders bestaat immers geen andere mogelijkheid om hun kind naar een andere voorschoolse voorziening te brengen.
- Lokale verschillen in het aanbod van peuterspeelzaalwerk zijn mogelijk.
- De gemeente is verantwoordelijk voor een laagdrempelig en toegankelijk aanbod VVE voor alle doelgroepkinderen. Hiervoor is extra budget nodig.

Uitgangspunten VVE

Voor VVE gelden de volgende kaders:

- 1 VVE moet toegankelijk zijn voor alle doelgroepkinderen.
- 2 Het aanbod VVE sluit aan op het aantal te bereiken doelgroepkinderen.
- 3 VVE wordt in ieder geval aangeboden in Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld.
- 4 Kinderen krijgen 10 uur VVE aangeboden.

Segregatie wordt zoveel mogelijk voorkomen. Bij voorkeur worden dus geen VVE groepen met alleen maar kinderen met een ontwikkelingsachterstand gevormd.

In samenspraak met de partner uit de werkgroep LEA (Lokaal Educatieve Agenda) zijn de volgende uitgangspunten voor VVE geformuleerd:

Doelgroep

Peuters uit de gemeente Dalfsen die in aanmerking komen voor voorschoolse educatie zijn alle 2- en 3 jarige kinderen die een verwijzing hebben gekregen van de jeugdarts van het consultatiebureau op basis van een gesignaleerde (taal)ontwikkelingsachterstand of een hoog risico daarop.

De jeugdarts geeft een verwijzing voor VVE als:

- het taalaanbod in de omgeving van het kind onvoldoende is waardoor (een hoog risico op) taalachterstand gesignaleerd wordt en/of er achterstanden op andere ontwikkelingsgebieden (motorisch, sociaal-emotioneel) gesignaleerd worden
- een VVE programma bijdrage levert aan de oplossing/vermindering van de problematiek.

Inspraakversie

De jeugdarts geeft geen directe verwijzing voor VVE als:

- er andere (eenvoudigere) oplossingen zijn om het taalaanbod in de omgeving te stimuleren of de gesignaleerde problematiek op te lossen (bijvoorbeeld via regulier peuterspeelzaalwerk of kinderopvang)
- er sprake is van meervoudige problematiek. Het kind wordt dan eerst in het zorgteam besproken waarin een aanpak wordt besproken

Toeleiding

Om het bereik van doelgroepkinderen te optimaliseren werken het consultatiebureau, peuterspeelzaal/kinderdagverblijf samen om ouders naar het VVE-aanbod toe te leiden. Ook de gemeente heeft een rol in de communicatie richting ouders.

Programma en doorgaande leerlijn

- Het programma voor voorschoolse educatie moet landelijk erkend zijn, thema-gericht zijn en zich richten op de ontwikkelingsgebieden taal, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek. Bij voorkeur wordt gewerkt met het programma Uk en Puk.
- Basisscholen maken zoveel mogelijk gebruik van themagerichte programma's die gericht zijn op de ontwikkelingsdomeinen taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek, zoals Schatkist en Kleuterplein.

Overdracht

- Bij alle kinderen die van het kinderdagverblijf of peuterspeelzaal gaan, vindt er overdracht door middel van een overdrachtsformulier plaats.
- Peuterspeelzalen/kinderdagverblijven vragen toestemming aan ouders om het overdrachtsformulier rechtstreeks aan de basisschool over te dragen.
- Bij doelgroepkinderen die gebruik hebben gemaakt van VVE vindt een warme overdracht plaats. Ook hiervoor worden ouders om toestemming gevraagd.
- De overdracht is gericht op de ontwikkelingsgebieden taal, motoriek, sociaal-emotionele ontwikkeling, speelgedrag en redzaamheid.

De afspraken over overdracht worden nog verder uitgewerkt.

Tot slot

Uitwerking van de hierboven genoemde kaders gebeurt in samenwerking met alle betrokken partijen. De gemeente voert de regie, maar de gemeente kan niet zonder de medewerking van de scholen, kinderopvanginstellingen, peuterspeelzalen en andere partners zoals het consultatiebureau. Uiteindelijk zijn het de leidsters, de leerkrachten en de medewerkers van het consultatiebureau die in aanvulling op de opvoeding van ouders een daadwerkelijke bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van jonge kinderen.

1 Inleiding: beleidskader en ontwikkelingen

Deze notitie geeft uitvoering aan het beleid van de gemeente Dalfsen voor voorschoolse voorzieningen en educatie. Om een goed inzicht te geven in de materie, is er voor gekozen om het beleid op sommige onderdelen al iets verder uit te werken. In dit hoofdstuk plaatsen we deze notitie in een breder beleidskader en de ontwikkelingen die zich op het gebied van voorschoolse voorzieningen hebben afgespeeld.

1.1 Gemeentelijk beleidskader

Algemene uitgangspunten van de gemeente Dalfsen

De gemeente Dalfsen heeft aandacht voor de jeugd. Zowel in de missie en visie ('bij uitstek Dalfsen'), het raadsdocument 2010 en in het coalitieakkoord 2010 staat de jeugd in Dalfsen als bijzondere aandachtsgroep beschreven. Jeugd en jongeren vormen het fundament van de gemeente. Voor de jongeren in onze gemeente moeten er ondersteunende voorzieningen zijn zoals het CJG en het ambulante jongerenwerk. Voortijdig schoolverlaten moet worden voorkomen en de gemeente wil inzetten op goede startkwalificaties voor alle jongeren, zodat een betere aansluiting ontstaat op het arbeidsproces.

Beleidskader Wmo 2008-2011

De gemeente spreekt in het beleidskader Wmo haar ambitie uit dat de jeugd in Dalfsen:

- beschermd, gezond en veilig opgroeit;
- een passende sociale, emotionele en intellectuele ontwikkeling doormaakt;
- een startkwalificatie behaalt;
- meedoet en meedenkt (betrokken wordt)

Beleid op het gebied van voorschoolse voorzieningen en educatie richt zich met name op de ambities voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren en het behalen van een startkwalificatie. Als de ontwikkeling op jonge leeftijd gestimuleerd wordt en deze stimulans zich gedurende de schooltijd voortzet heeft dat een positieve invloed op de verdere ontwikkeling en de kansen op een goede aansluiting op het arbeidsproces.

Korte terugblik peuterspeelzaalbeleid 2004

In 2004 is er beleid voor peuterspeelzaalwerk vastgesteld. Met deze nota werd het beleid van de voormalige gemeenten Nieuwleusen en Dalfsen geharmoniseerd. In 2004 was er geen landelijk beleid of kwaliteitskader voor peuterspeelzalen, wel was er een gezamenlijke visie. Er was wel landelijk beleid op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie, maar omdat Dalfsen niet onder de regeling voor onderwijsachterstanden viel, is hier geen gemeentelijk beleid op ontwikkeld.

In de nota peuterspeelzaalbeleid 2004 worden peuterspeelzalen gezien als laagdrempelige, ontwikkelingsgerichte en preventieve basisvoorzieningen, die in de verschillende kernen in stand moeten worden gehouden. De peuterspeelzaal is nadrukkelijk bedoeld voor alle kinderen en niet uitsluitend voor kinderen met een (dreigende) ontwikkelingsachterstand.

In de nota werden kwaliteitseisen geformuleerd, de hoogte van de ouderbijdrage moest worden geharmoniseerd en er werd ingezet op vergaande samenwerking tussen peuterspeelzalen. Dit heeft geleid tot de fusie van de peuterspeelzalen in Oudleusen, Nieuwleusen en Dalfsen. Met de peuterspeelzaal in Lemelerveld is samenwerking tot stand gekomen.

Ook is er een nieuwe subsidiemethodiek vastgesteld waarin het uitgangspunt voor 2004 was dat 75% van de huisvestingslasten en 50% van de kosten per groep werd gesubsidieerd. Daarna zijn de subsidiebedragen elk jaar volgens de gebruikelijke indexeringsmethode voor subsidies verhoogd.

1.2 Ontwikkelingen

De afgelopen jaren is er op het gebied van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang veel gebeurd. Denk hierbij aan de volgende ontwikkelingen:

- het aantal peuters dat gebruik maakte van het peuterspeelzaalwerk liep de afgelopen jaren omlaag. In Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld zijn er groepen gesloten en heeft het bestuur een aantal leidsters moeten ontslaan. Van een verdere daling lijkt op dit moment geen sprake.

Inspraakversie

- Door deze daling, en doordat de kosten meer stegen dan de subsidie van de gemeente, raakten peuterspeelzalen in de problemen. Subsidiëring volgens de gebruikelijk systematiek is niet meer vol te houden. In vergelijking met landelijke kengetallen verleent de gemeente Dalfsen zowel relatief als in absolute zin weinig subsidie. Waar de meeste gemeenten 60-65% van de kosten subsidiëren, draagt Dalfsen gemiddeld slechts 50% bij in de kosten. De peuterspeelzalen hebben in vergelijking met andere gemeenten geen hoge kosten.
- De vrijwillige besturen van de peuterspeelzalen zijn op zoek gegaan naar een professionele partij die het peuterspeelzaalwerk wil overnemen. De peuterspeelzalen in Dalfsen, Nieuwleusen en Oudleusen gaan sinds 18 november 2010 verder onder de vlag van Doornijk. Ook het bestuur van de peuterspeelzaal in Lemelerveld wil het stokje graag overdragen aan een professionele organisatie.
- Met ingang van augustus 2010 is het wetsvoorstel OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) van kracht. Met de wet OKE wil het rijk er voor zorgen dat de kwaliteit van voorschoolse voorzieningen meer op één lijn komt en dat peuters met een taalontwikkelingsachterstand gebruik maken van voorschoolse educatie om zo een betere start in het basisonderwijs te kunnen maken.
- De gemeente moet bezuinigen. Net als op vele andere budgetten, wordt op het budget voor peuterspeelzaalwerk en uitvoering van de wet OKE na vier jaar 10 % bezuinigd.
- Ook het Rijk kondigt bezuinigingen voor de kinderopvang aan. In 2011 stijgt de eigen bijdrage voor kinderopvang voor ouders, voor de lage inkomens procentueel het meest. In 2012 worden nog forsere bezuinigingen verwacht.

Al deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat er nieuw beleid moet worden ontwikkeld om uitvoering te geven aan de wet OKE en om het peuterspeelzaalwerk daarin een goede rol te geven. In deze notitie wordt de visie van de gemeente Dalfsen op voorschoolse voorzieningen (peuterspeelzaalwerk in het bijzonder) beschreven en worden uitgangspunten voor peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie geformuleerd. Samen met het peuterspeelzaalwerk, kinderopvanginstellingen, basisscholen en het consultatiebureau kunnen de uitgangspunten van deze notitie verder uitgewerkt worden en kunnen concrete afspraken worden gemaakt over de organisatie en financiering van VVE en peuterspeelzaalwerk.

2 Visie op voorschoolse voorzieningen

Het peuterspeelzaalwerk werd in de nota uit 2004 gezien als belangrijke lokale basisvoorziening. Nu er nieuw beleid nodig is voor peuterspeelzalen en de uitvoering van onze wettelijke taken, wordt deze stelling opnieuw tegen het licht gehouden. Er is echter weinig onderzoek gedaan naar het effect van peuterspeelzaalwerk 'op zich' op de ontwikkeling van jonge kinderen, of het effect van peuterspeelzaalwerk ten opzichte van kinderdagopvang. Het is dan ook niet eenvoudig om antwoord te geven op de vraag of peuterspeelzaalwerk in het kader van preventief jeugdbeleid (het voorkomen van achterstanden) een basisvoorziening zou moeten zijn. In dit hoofdstuk wordt eerst een overzicht gegeven van de bestaande voorschoolse voorzieningen. Vervolgens wordt het belang van voorschoolse voorzieningen en de verschillen tussen peuterspeelzaalwerk en kinderdagopvang besproken. Daarna worden drie scenario's voor het peuterspeelzaalwerk besproken en wordt een nieuwe visie op peuterspeelzaalwerk geformuleerd.

2.1 Aanwezigheid van voorschoolse voorzieningen

Op dit moment is de situatie van voorschoolse voorzieningen in de verschillende kernen als volgt:

Dalfsen:	Allio Kinderopvang (kinderdagverblijf):	32 kindplaatsen
	De Kleine Kornuiten (kinderdagverblijf):	24 kindplaatsen
	Doomijn peuterspeelzaal	5 groepen
Nieuwleusen:	Landstede 't Hummelhof (Kinderdagverblijf):	51 kindplaatsen
	Mathil (kinderdagverblijf)	16 kindplaatsen
	Pinkeltje (kinderdagverblijf)	11 kindplaatsen
	Doomijn peuterspeelzaal	6 groepen
Lemelerveld:	Allio Kinderopvang (kinderdagverblijf)	34 kindplaatsen
	Bibelebons peuterspeelzaal	5 groepen
Oudleusen:	Doomijn peuterspeelzaal	1,5 groep
Hoonhorst:	De Smurfen (zelfstandige peuterspeelzaal)	1,5 groep

Als we er vanuit gaan dat één kindplaats van het kinderdagverblijf gemiddeld door twee kinderen bezet wordt en de groepen bij de peuterspeelzalen 16 kinderen kunnen opvangen, dan geeft dat het volgende totaalbeeld:

Kern	Mogelijk aantal op te vangen kinderen 0-4 <i>Kinderdagverblijf</i>	Mogelijk aantal op te vangen kinderen 2-4 <i>Peuterspeelzaalwerk</i>
Dalfsen	112	80
Nieuwleusen	156	96
Lemelerveld	68	80
Oudleusen	-	24
Hoonhorst	-	24
Totaal	336	304

Omdat kinderopvang ook plaats biedt aan kinderen vanaf 0 tot 2 jaar, is het aanbod voor peuters van 2 en 3 jaar een stuk lager dan in het bovenstaande overzicht. Hoewel we niet inzichtelijk hebben hoeveel ouders hun kinderen naar een kinderdagverblijf buiten de gemeente brengen, kunnen we wel voorzichtig stellen dat het gebruik van peuterspeelzaalwerk op dit moment zeker even groot is als het gebruik van kinderdagopvang.

2.2 Belang van voorschoolse voorzieningen

Over het algemeen wordt wel aangenomen dat het bezoeken van een goede voorschoolse voorziening (kinderdagverblijf of peuterspeelzaal) een positieve bijdrage levert aan de ontwikkeling van kinderen. Spelen in een rijke en veilige omgeving met andere kinderen is een extra

ontwikkelingsstimulans¹. Het zou leiden tot minder 'onaangepast gedrag' en betere schoolprestaties. Door vroegtijdig in te spelen op opvallend gedrag worden de mogelijkheden op een goede start in het basisonderwijs van ieder kind vergroot. En daarmee worden de kansen op een optimale doorlopende (ontwikkelings)lijn vergroot. Verschillende onderzoeken wijzen wel uit dat de kwaliteit van de voorziening van doorslaggevend belang is, met name de kwaliteit van de pedagogisch medewerkers.

Goede voorschoolse voorzieningen zijn extra belangrijk voor kinderen die (risico op) een ontwikkelingsachterstand hebben en waarbij de ontwikkeling thuis onvoldoende gestimuleerd wordt. Contacten tussen ouders en leidsters zijn van groot belang, evenals het zorgen voor een goede overdracht richting de basisschool. Mede daarom is de Wet OKE ingevoerd. Doel van de Wet OKE is om voor jonge kinderen in peuterspeelzalen en kindercentra een veilige, stimulerende omgeving te creëren waarbij medewerkers in staat zijn om een risico op taalachterstand in het Nederlands te signaleren en dat effectief aan te pakken.

Verschillen peuterspeelzaalwerk en kinderdagopvang

Er is een aantal verschillen te noemen tussen peuterspeelzaalwerk en kinderdagopvang.

- Bij peuterspeelzaalwerk staat voornamelijk de aandacht voor de ontwikkeling van kinderen centraal. De 2,5 á 3 uur dat de peuters komen worden volgens een vaste structuur ingevuld waarbij het spelen en leren een belangrijke plaats inneemt. Bij kinderdagopvang wordt ook gewerkt met vaste structuren of dagritmes maar daarin staat niet alleen de ontwikkeling, maar ook de verzorging centraal (slapen, eten, etc.). Dat hoeft niet per definitie te betekenen dat er minder tijd is voor de ontwikkeling, want kinderen brengen gemiddeld meer tijd door op de kinderopvang dan op de peuterspeelzaal. Toch geven zowel peuterspeelzalen als kinderopvanginstellingen aan dat de ervaring is dat op de peuterspeelzaal gericht gewerkt wordt aan de ontwikkeling van peuters dan op kinderdagverblijven.
- Bij de kinderopvang zijn steeds vaker verticale groepen, dat betekent dat kinderen van 0 tot 4 jaar in één groep zitten. Bij de peuterspeelzaal zijn er alleen maar peuters van 2 en 3 waardoor peuters met meer leeftijdsgenootjes spelen. Sommige dagverblijven (die meerdere groepen hebben), vangen dit op door speciale activiteiten voor de oudere kinderen van het dagverblijf te organiseren.
- Peuterspeelzaalwerk is schoolser georganiseerd. In de kinderdagopvang wordt ieder kind doorgaans individueel overgedragen, wat ook mogelijk is omdat ouders de kinderen op verschillende tijdstippen kunnen brengen en ophalen. Bij het peuterspeelzaalwerk worden alle kinderen tegelijk gebracht en gehaald waardoor een persoonlijke overdracht van ieder kind niet altijd mogelijk is. Het individuele contact met ouders is bij de kinderdagopvang daardoor iets groter. De overgang naar de basisschool is echter ook iets groter.
- De gemeente heeft, door de subsidierelatie, meer mogelijkheden om regie te voeren en afspraken te maken over het beleid van het peuterspeelzaalwerk dan dat mogelijk is binnen de kinderdagopvang.

Uitgangspunten voor voorschoolse voorzieningen

Op basis van bovenstaand informatie en de visie van de gemeente Dalfsen dat kinderen een zo goed mogelijke ontwikkeling door kunnen maken, komen we tot de volgende visie op voorschoolse voorzieningen:

- Iedere peuter moet een goede voorschoolse voorziening kunnen bezoeken.
- Iedere peuter met een (risico op) ontwikkelingsachterstand moet een goede voorschoolse voorziening kunnen bezoeken die in staat is de ontwikkelingsachterstand te signaleren en aan te pakken. Deze voorziening moet laagdrempelig en (financieel) toegankelijk zijn.

¹ (uit 'Kijk op ontwikkeling', door het nationaal expertiseplan leerplanontwikkeling)

2.3 Visie op peuterspeelzaalwerk

Voor de organisatie van peuterspeelzaalwerk in de komende jaren en zijn verschillende opties en constructies overwogen. Er is gekeken naar het wettelijk minimum, de mogelijkheid om peuterspeelzaalwerk onder de Wet Kinderopvang te brengen en naar de gevolgen van het in stand houden van het huidige niveau van peuterspeelzaalwerk. In bijlage 1 zijn de verschillende opties verder uitgewerkt en staan de voor- en nadelen van elk scenario benoemd. Hieronder een korte conclusie van deze uiteenzetting.

Scenario's voor peuterspeelzaalwerk

Allereerst is gekeken naar het wettelijk minimum. Wat moet de gemeente minimaal regelen? Het wettelijk minimum houdt in dat de gemeente nog enkel verantwoordelijk is voor het organiseren van voorschoolse educatie (VVE). Dit betekent dat peuterspeelzaalwerk verdwijnt en daarmee verdwijnt een belangrijke preventieve voorziening om ontwikkelingsachterstand te voorkomen. Ook bemoeilijkt dit scenario de mogelijkheid om uitvoering te geven aan onze wettelijke taak, het aanbieden van VVE aan alle doelgroepkinderen. Dit gecombineerd met het verlies van kennis en werkgelegenheid, is dit een uiterst onwenselijk scenario.

Het tweede en derde scenario, waarbij peuterspeelzaalwerk (geheel of gedeeltelijk) onder de Wet Kinderopvang wordt gebracht, levert in de gemeente Dalfsen geen financieel voordeel op, er moeten extra middelen bij. Een voordeel is wel dat er een kwaliteitsslag gemaakt wordt in het peuterspeelzaalwerk en dat VVE relatief goedkoop te organiseren is. Daar staat echter tegenover dat de gemeente geen invloed meer heeft op de (financiële) toegankelijkheid van de peuterspeelzaal, dit is dan afhankelijk van rijksbeleid.

Het behouden van peuterspeelzaalwerk in de huidige vorm (scenario 4) betekent dat er geld bij moet voor het reguliere peuterspeelzaalwerk, los van het extra budget dat nodig is voor de organisatie VVE. Hierdoor blijft peuterspeelzaalwerk een laagdrempelige voorziening die voor alle ouders toegankelijk is. Gezien de bezuinigingsopdracht is dit echter geen wenselijk scenario.

Uitgaande van de uitgangspunten voor voorschoolse voorzieningen, de wettelijke taak om VVE aan te bieden en de bezuinigingsopdracht van de gemeente, is gekozen voor het volgende scenario:

Peuterspeelzaalwerk blijft in afgeslankte vorm behouden. Door peuters vanaf latere leeftijd en zo nodig op basis van prioriteiten in te laten stromen wordt er bezuinigd op regulier peuterspeelzaalwerk.

Dit scenario betekent dat er groepen gesloten moeten worden. Peuters stromen op een wat latere leeftijd in (bijvoorbeeld 2 jaar en 10 maanden in plaats van 2 ½ jaar), zodat er meer peuters voor het zelfde budget geplaatst kunnen worden. Wanneer dat onvoldoende oplevert moeten er prioriteiten gesteld worden. Zo kan gedacht worden aan prioriteit voor peuters waarvan de ouders niet beiden werken (en dus geen gebruik kunnen maken van kinderopvang) en peuters die door het consultatiebureau worden doorverwezen. Andere ouders worden doorverwezen naar kinderopvang en/of op een wachtlijst geplaatst.

Door een taakstellend budget van € 170.000 voor het peuterspeelzaalwerk in te stellen wordt de bezuinigingsopdracht van 10 % op het regulier peuterspeelzaalwerk gehaald.

Lemelerveld: een bijzondere situatie

In Lemelerveld wordt de peuterspeelzaal nog geleid door een vrijwillig bestuur. Het bestuur heeft echter een sterke wens om te fuseren met een professionele organisatie, net zoals bij de andere peuterspeelzalen is gebeurd. Allio is als medegebruiker van het Kulturhus in Lemelerveld in eerste instantie de meest logische kandidaat. Allio is een kinderopvanginstelling en zal daardoor het peuterspeelzaalwerk (gedeeltelijk) onder de Wet Kinderopvang willen aanbieden. Het behouden van het reguliere peuterspeelzaalwerk past in dat geval niet in de toekomstwensen in Lemelerveld en zal er gekeken moeten worden naar mogelijkheden om in Lemelerveld een andere constructie uit te proberen, zoals het aanbieden van peuterspeelzaalwerk onder de Wet Kinderopvang (zie bijlage 1 voor een uitleg over deze constructie). Dit betekent wel dat er verschillen in het aanbod ontstaan. Dit is mogelijk, onder de voorwaarde dat ouders die niet (beiden) werken, ook in Lemelerveld gebruik kunnen maken van peuterspeelzaalwerk dat qua toegankelijkheid minimaal gelijk

Inspraakversie

is aan het peuterspeelzaalwerk in de rest van de gemeente. Daarnaast moet ook in Lemelerveld bezuinigd worden op het budget voor peuterspeelzaalwerk.

Gevolgen

Peuters stromen later in op de peuterspeelzaal waardoor hun leer- en ontwikkeltijd op de peuterspeelzaal met bijvoorbeeld 3 maanden wordt verkleind. Wanneer er aanvullend prioriteiten gesteld worden, kunnen sommige (werkende) ouders hun peuter niet meer naar de peuterspeelzaal brengen. Mogelijk gaan er minder kinderen naar een voorschoolse voorziening dan nu het geval is.

Kosten

In deze optie wordt een taakstellend budget ingevoerd. Er wordt 10 % bezuinigd op het reguliere budget voor peuterspeelzaalwerk. Dit betekent dat er groepen moeten worden gesloten.

regulier peuterspeelzaalwerk:	€ 170.000
VVE:	€ 150.000,-
Totaal	€ 320.000,-

Door een taakstellend budget in te voeren wordt de bezuinigingsopdracht van 10 % in 2014 voor het reguliere peuterspeelzaalwerk gehaald, maar is er wel aanvullend budget nodig voor de uitvoering van onze wettelijke taak, namelijk het bieden van VVE. Hiervoor is naar schatting € 150.000 nodig, dat is € 42.000 meer dan het beschikbare budget voor VVE.

Uitgangspunten nieuw beleid peuterspeelzaalwerk:

- Iedere peuter moet een goede voorschoolse voorziening kunnen bezoeken.
- Peuterspeelzaalwerk heeft een preventieve functie en blijft een basisvoorziening in de gemeente Dalfsen, maar in afgeslankte vorm.
- Er wordt in 2014 10 % bezuinigd op het budget voor peuterspeelzaalwerk.
- De startleeftijd van de peuterspeelzaal wordt verhoogd naar 2 jaar en 10 maanden.
- De gemeente is minimaal verantwoordelijk voor een laagdrempelig aanbod voor peuters waarvan de ouders niet (beiden) werken, studeren of re-integreren en voor peuters die worden doorverwezen vanuit het consultatiebureau. Voor deze ouders bestaat immers geen andere mogelijkheid om hun kind naar een andere voorschoolse voorziening te brengen.
- Lokale verschillen in het aanbod van peuterspeelzaalwerk zijn mogelijk.
- De gemeente is verantwoordelijk voor een laagdrempelig en toegankelijk aanbod VVE voor alle doelgroepkinderen. Hiervoor is extra budget nodig.

2012 overgangsjaar.

Deze veranderingen zijn niet al met ingang van 2012 volledig te realiseren. Groepen moeten worden gesloten maar op een verantwoorde manier. Het instroombeleid van de peuterspeelzaal wordt aangepast waardoor er minder peuters in zullen stromen, waarna groepen gesloten kunnen worden. 2012 is dan ook een overgangsjaar.

Actiepunten:

- *met organisaties wordt het taakstellende budget besproken. De subsidiëring van peuterspeelzaalwerk moet verder uitgewerkt worden in beleidsregels. Uitgangspunt is dat 60% van de kosten subsidiabel zijn. Over het omlaag brengen van de kosten wordt overleg gevoerd.*
- *met de peuterspeelzaal Bibelebons en Allio wordt gekeken hoe bovenstaande uitgangspunten toegepast kunnen worden in Lemelerveld.*

3 Uitgangspunten voor voorschoolse educatie

Vanaf 1 augustus 2011 moet de gemeente Dalfsen voldoen aan de eisen van de Wet OKE. Een uitgebreide omschrijving van de wet en de daaruit volgende opdracht voor gemeente, staat in bijlage 2. Kort samengevat beoogt de Wet OKE het volgende:

1. de peuterspeelzalen moeten voldoen aan een landelijk kwaliteitskader. De gemeente krijgt middelen vanuit het rijk om de kwaliteit op het noodzakelijk peil te brengen. Kwaliteitseisen betreffen onder andere leidster-kind ratio (één leidster op maximaal acht kinderen), opleidingsniveau en veiligheidsaspecten.
2. De gemeente zorgt voor een dekkend en hoogwaardig aanbod van VVE (Voor-en Vroegschoolse Educatie) in de voorschoolse periode (peuters van 2-4 jaar).
3. De gemeente ziet toe op de kwaliteit van de voorschoolse voorzieningen en de voorschoolse educatie
4. De gemeente maakt met in ieder geval kinderopvanginstellingen, peuterspeelzalen en basisscholen afspraken over uitgangspunten voor VVE (doelgroepbepaling, toeleiding van de doelgroep, programmakeuze en doorgaande leerlijn) en over de resultaten van vroegschoolse educatie.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de te nemen stappen om te komen tot een dekkend aanbod van voorschoolse educatie en een doorgaande leerlijn naar de vroegschoolse periode. We gaan in op de VVE doelgroep, de kwaliteitseisen, de tegemoetkoming van de kosten van ouders van doelgroepkinderen en doorgaande leerlijn en overdracht. Deze onderwerpen zijn behandeld in de overleggen van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA), waar basisscholen, kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en het consultatiebureau aan deelnemen.

3.1 De doelgroep voor voorschoolse educatie

De gemeente stelt de doelgroep vast, in overleg met basisscholen, kinderopvang, peuterspeelzalen en het consultatiebureau. Het aanbod van voorschoolse educatie moet echter minimaal gelijk zijn aan het percentage leerlingen met een gewicht binnen de gemeente.

Minimaal aanbod VVE

Het minimale aanbod VVE-plaatsen dat een gemeente moet hebben is gebaseerd op het percentage kinderen met een gewicht volgens de gewichtenregeling van het basisonderwijs. Kinderen waarvan beide ouders maximaal het niveau vmbo hebben, krijgen een gewicht. Een zwaarder gewicht wordt toegekend aan ouders die maximaal het basisonderwijs hebben afgerond. Het opleidingsniveau van ouders wordt opgevraagd bij de inschrijving van een kind bij een basisschool.

Voor de berekening van het aantal doelgroepkinderen van 2 - 4 hanteert het Ministerie de vuistregel: 75% van het aantal gewichtenleerlingen in groep 1 en 2 van de basisscholen in de gemeente, waarbij de oktobertelling van de basisscholen in 2009 als uitgangspunt wordt genomen. Volgens de oktobertelling van 2009 zijn er in Dalfsen afgerond **43 doelgroepkinderen**. De doelgroepkinderen zijn op basis van de oktobertelling als volgt tussen de kernen verdeeld:

Dalfsen:	15
Nieuwleusen:	18
Lemelerveld:	8
Oudleusen:	2
Hoonhorst:	geen

Doelgroep VVE

Kinderen die tot de doelgroep behoren zijn minimaal kinderen die een risico hebben op een taalachterstand in het Nederlands. Hoe stellen we dit risico op taalachterstand bij kinderen vast?

- Een mogelijkheid is het hanteren van het criterium van de gewichtenregeling, dat een indicator is voor taalachterstand.

Basisscholen, kinderopvang, peuterspeelzalen en het consultatiebureau geven echter aan dat het gewichtencriterium geen hele goede indicator is. Niet ieder kind met laagopgeleide ouders heeft ook (risico op) een taalachterstand. En ook kinderen van hoger opgeleide ouders kunnen risico lopen op

Inspraakversie

taalachterstand, als zij bijvoorbeeld onvoldoende met hun kind spreken. Daarnaast hangen andere ontwikkelingsgebieden (sociaal-emotioneel en motorisch) sterk samen met de ontwikkeling van taal.

- Een andere manier is om het risico op (taal)ontwikkelingsachterstand vast te laten stellen door het consultatiebureau. Zij maken een inschatting van het kind en de omgeving. Is er voldoende taalaanbod in de omgeving van het kind? Doordat daadwerkelijke achterstanden en risico's worden gesignaleerd, is deze manier doeltreffender. Er worden geen kinderen uitgesloten die behoefte kunnen hebben aan een VVE-traject en er worden geen kinderen ten onrechte bestempeld als doelgroepkind.

Samenwerking tussen peuterspeelzalen, kinderopvang en consultatiebureau is van belang, omdat ook de leidsters van peuterspeelzalen en kinderopvang ontwikkelingsachterstand kunnen signaleren. De indicatiestelling voor een VVE-plaats gebeurt door de jeugdarts van het consultatiebureau.

Belangrijk bij het signaleren van taalachterstand is dat bij het consultatiebureau de oorzaak van (taal)achterstand in beeld wordt gebracht. Dit kan door onvoldoende taalaanbod uit de omgeving veroorzaakt worden, maar ook door een (taal)ontwikkelingsstoornis bij het kind. In het laatste geval is meestal niet een VVE-programma gewenst maar moet een ander traject worden ingezet, zoals logopedie.

In overleg met onderwijs, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en het consultatiebureau stellen we de volgende doelgroep voor:

Doelgroepkinderen in Dalfsen:

Peuters uit de gemeente Dalfsen die in aanmerking komen voor voorschoolse educatie zijn alle 2- en 3 jarige kinderen die een verwijzing hebben gekregen van de jeugdarts van het consultatiebureau op basis van een gesignaleerde (taal)ontwikkelingsachterstand of een hoog risico daarop.

De JGZ geeft een verwijzing voor VVE als:

- het taalaanbod in de omgeving van het kind onvoldoende is waardoor (een hoog risico op) taalachterstand gesignaleerd wordt en/of er achterstanden op andere ontwikkelingsgebieden (motorisch, sociaal-emotioneel) gesignaleerd worden
- een VVE programma bijdrage levert aan de oplossing/vermindering van de problematiek.

De JGZ geeft geen directe verwijzing voor VVE als:

- er andere (eenvoudigere) oplossingen zijn om het taalaanbod in de omgeving te stimuleren of de gesignaleerde problematiek op te lossen (bijvoorbeeld via regulier peuterspeelzaalwerk of kinderopvang)
- er sprake is van meervoudige problematiek. Het kind wordt dan eerst met betrokken zorgprofessionals besproken waarna een aanpak wordt bepaald

Indicatie vindt plaats door de jeugdarts bij het reguliere consult van 2 jaar en 2 maanden. Door middel van onder andere het Van Wiechen ontwikkelingsonderzoek wordt een eventuele taalontwikkelingsachterstand gesignaleerd.

Bij voorkeur bezoekt een kind ongeveer 18 maanden een VVE-groep. Om resultaten te kunnen boeken volgt een kind minimaal 12 maanden en 3 (verlengde) dagdelen per week een VVE-programma.

Prioriteiten

Het minimale aantal VVE-plaatsen is tevens het maximale VVE-aanbod. Er is in de gemeente Dalfsen nog nauwelijks ervaring opgebouwd met VVE en gezien de bezuinigingstaakstelling die de gemeente te wachten staat, beperkt het aanbod zich tot dat wat wettelijk verplicht is. Het kan voorkomen dat het aantal doelgroepkinderen niet overeen komt met het aanbod.

Als er meer vraag dan aanbod is wordt er een wachtlijst per VVE-groep bijgehouden. Ouders worden geadviseerd het kind zolang naar de reguliere peuterspeelzaal of een kinderdagverblijf dat VVE aanbiedt te brengen. Deze leidsters zijn namelijk wel VVE geschoold en kunnen dus gericht aan ontwikkelingsachterstand werken, al is het minder intensief als in een VVE-groep.

Bij een vrijkomende VVE-plek besluit de peuterspeelzaal/kinderdagverblijf in overleg met het team JGZ welk kind van de wachtlijst geplaatst kan worden. Daarbij wordt rekening gehouden met de volgende prioriteiten:

- kinderen die de leeftijd van drie naderen gaan vóór kinderen die jonger zijn, zodat iedere peuter minimaal 12 maanden VVE kan volgen.
- Grote gesignaleerde achterstand gaat vóór lichte gesignaleerde achterstand
- Gesignaleerde achterstand op gebied van taal gaat vóór gesignaleerde achterstand op andere ontwikkelingsgebieden.

Als het aantal doelgroepkinderen structureel groter of juist kleiner is dan het minimum aantal VVE-plaatsen gaan we opnieuw in overleg met onze LEA-partners om te beoordelen of en hoe de doelgroep uitgebreid of ingeperkt moet worden.

3.2 Toeleiding van de doelgroep

De gemeente is verantwoordelijk voor het toeleiden van doelgroepkinderen naar een VVE-plaats. Omdat het consultatiebureau (bijna) alle kinderen ziet, is daar een grote rol weggelegd. Het consultatiebureau adviseert en stimuleert ouders om hun kind deel te laten nemen aan een voorschools programma. Financiële drempels kunnen bij ouders van doelgroepkinderen worden weggenomen omdat de ouderbijdrage voor de VVE-groep laag is.

Omdat het consultatiebureau zicht heeft op bijna alle kinderen, is het belangrijk dat het consultatiebureau overzicht houdt op of de doelgroep bereikt wordt. Het consultatiebureau houdt daarom de registratie van de doelgroepkinderen bij. De peuterspeelzaal/kinderdagverblijf waar het kind is ingeschreven geeft door wanneer het kind geplaatst is, of het VVE volgt en of er een wachtlijst is. Om het bereik van doelgroepkinderen te optimaliseren werken het consultatiebureau, peuterspeelzaal/kinderdagverblijf samen om ouders naar het VVE-aanbod toe te leiden. Ook de gemeente heeft een rol in de communicatie richting ouders.

Actiepunt: De toeleiding en communicatie moet verder uitgewerkt worden. De werkwijze zoals die in de pilot VVE-groep in Nieuwleusen wordt gebruikt (zie hoofdstuk 3.6), kan bij een positieve evaluatie breder ingezet worden.

3.3 Voortgang en monitoring

Om de voortgang van doelgroepkinderen te bespreken, is er een aantal keer per jaar overleg tussen de leidsters en het JGZ-team. Hierin komen algemene zaken over de VVE-groep(en) aan de orde (denk aan knelpunten, ervaringen, communicatie met ouders). Ook op kindniveau is er zo nodig overleg. De voortgang van VVE op beleidsniveau kan in het LEA-overleg als agendapunt opgenomen worden.

Om de voortgang te kunnen monitoren moet er een aantal basisgegevens worden geregistreerd zodat we zicht krijgen op de doelgroep, de deelname aan VVE en de wachtlijsten. Denk hierbij aan:

- het aantal geïndiceerde doelgroepkinderen (omvang doelgroep)
- op welke ontwikkelingsdomeinen wordt achterstand gesignaleerd
- het aantal aangemelde doelgroepkinderen (bereik van de doelgroep)
- hoeveel doelgroepkinderen ronden een VVE-programma af (eventuele uitval)
- het aantal maanden dat kinderen gemiddeld in een VVE-groep draaien
- aanbod van VVE-plaatsen
- wachtlijstgegevens

Actiepunt: in overleg met scholen, voorschoolse voorzieningen en het consultatiebureau wordt een praktische monitor ontwikkeld.

3.4 Doorgaande ontwikkelingslijn: programma's en overdracht

Programma's

Alle vaste leidsters van de peuterspeelzalen in Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld hebben een basiscursus gevolgd als basis voor het werken met een educatief programma en volgen nu de opleiding voor het programma Uk & Puk. Met instellingen voor kinderopvang wordt ook gesproken over dit programma als voorschools aanbod.

Uk en Puk is een voorschools programma dat zich richt op de vier ontwikkelingsdomeinen taal, sociaal-communicatieve vaardigheden, rekenen en motoriek (bewegen), waarbij taal voorop staat. Ook speelt het programma in op ouderbetrokkenheid.

Uk en Puk vormt een prima voorbereiding op diverse vroegschoolse programma's die op de basisscholen in groep 1 en 2 gebruikt worden, zoals Schatkist en Kleuterplein. Ook deze programma's richten zich op de vier ontwikkelingsdomeinen.

- Het programma voor voorschoolse educatie moet landelijk erkend zijn, thema-gericht zijn en zich richten op de ontwikkelingsgebieden taal, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek. Bij voorkeur wordt gewerkt met het programma Uk en Puk.
- Basisscholen maken zoveel mogelijk gebruik van themagerichte programma's die gericht zijn op de ontwikkelingsdomeinen taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling en motoriek.

Overdracht

Voor een goede doorgaande ontwikkelingslijn van voorschool naar vroegschool is het belangrijk dat er een goede overdracht plaats vindt tussen kinderdagverblijf/peuterspeelzaal en de basisschool.

Voor de overdracht zijn met de werkgroep LEA de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- bij alle kinderen die van het kinderdagverblijf of peuterspeelzaal gaan, vindt er overdracht door middel van een overdrachtsformulier plaats.
- Peuterspeelzalen/kinderdagverblijven vragen toestemming aan ouders om het overdrachtsformulier rechtstreeks aan de basisschool over te dragen.
- Bij doelgroepkinderen die gebruik hebben gemaakt van VVE vindt een warme overdracht plaats. Ook hiervoor worden ouders om toestemming gevraagd.
- De overdracht is gericht op de ontwikkelingsgebieden taal, motoriek, sociaal-emotionele ontwikkeling, speelgedrag en redzaamheid.

Actiepunt: Door middel van peuter/kleuteroverleggen wordt de doorgaande ontwikkelingslijn met de medewerkers in de praktijk besproken en wordt bekeken of en hoe bovenstaande uitgangspunten in de praktijk het beste ingevoerd kunnen worden.

3.5 Afspraken over resultaten van vroegschoolse educatie

Met de besturen van de basisscholen moeten wij afspraken maken over de resultaten van vroegschoolse educatie. Basisscholen die middelen ontvangen volgens de gewichtenregeling zijn verplicht een aanbod voor vroegschoolse educatie aan te bieden aan doelgroepkinderen. In de gemeente Dalfsen vallen slechts drie scholen binnen deze gewichtenregeling, wat het maken van afspraken met schoolbesturen bemoeilijkt. Er moeten immers afspraken gemaakt worden over resultaten zonder dat de meeste scholen geld voor vroegschoolse educatie ontvangen.

Actiepunt: In overleg met de besturen van basisscholen moeten afspraken gemaakt worden over vroegschoolse educatie die passen bij de gemeente Dalfsen

3.6 Organisatiemogelijkheden VVE

Er zijn verschillende mogelijkheden om VVE te organiseren. De volgende uitgangspunten zijn in ieder geval van belang:

- 1 VVE moet toegankelijk zijn voor alle doelgroepkinderen.
- 2 Het aanbod VVE sluit aan op het aantal te bereiken doelgroepkinderen.
- 3 VVE wordt in ieder geval aangeboden in Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld.

Inspraakversie

- 4 Kinderen krijgen 10 uur VVE aangeboden.
- 5 Segregatie wordt zoveel mogelijk voorkomen. Bij voorkeur worden dus geen VVE groepen met alleen maar kinderen met een ontwikkelingsachterstand gevormd.

Daarnaast gelden de wettelijke eisen die aan VVE gesteld worden (zie bijlage 2) en de kwaliteitseisen voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk volgens de Wet Kinderopvang.

Gecombineerde VVE-groepen

Een mogelijkheid is om VVE in gecombineerde groepen (kinderdagverblijf en peuterspeelzaal) aan te bieden. Op die manier kunnen zowel de kinderen van het kinderdagverblijf als de kinderen van de peuterspeelzaal bereikt worden op één locatie en wordt er intensief samengewerkt. Cultuur- en organisatieverschillen kunnen soms wel lastig te overbruggen zijn. In Nieuwleusen is volgens deze constructie begin 2011 een pilot-groep VVE gestart (zie kader). Het grote voordeel is dat kinderen, die maar één of twee dagen op een kinderdagverblijf doorbrengen, de andere dagdelen gebruik kunnen maken van VVE via de peuterspeelzaal (en dus een verlaagde ouderbijdrage), zonder dat ze uit hun vertrouwde omgeving worden gehaald.

VVE in peuterspeelzaal en kinderdagverblijf

Een andere mogelijkheid die in beeld komt is om bij de peuterspeelzalen en de kinderopvanginstellingen apart VVE aan te bieden. Het voordeel is dat het organisatorisch eenvoudiger te realiseren is, maar doordat er niet wordt samengewerkt kunnen ouders niet kiezen voor een combinatie en is het aanbod minder aantrekkelijk.

In samenspraak met de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven wordt per kern gekeken hoe VVE in het beste kan worden georganiseerd. Dat kan betekenen dat VVE per kern anders wordt georganiseerd. De uitgangspunten die hierboven staan genoemd zijn leidend. Daarnaast heeft het Rijk een uitgebreid kwaliteitskader geformuleerd waar VVE-locaties aan moeten voldoen.

Pilot VVE in Nieuwleusen

In Nieuwleusen werken Landstede Kinderopvang, Doornij en Carinova samen in een pilot VVE. Het kinderdagverblijf en de peuterspeelzaal draaien hier vanaf februari 2010 samen een VVE-groep. Een gecombineerde groep biedt in een kern de mogelijkheid om zowel kinderen van de kinderopvang als kinderen van de peuterspeelzaal VVE aan te bieden. Het consultatiebureau stelt de indicatie VVE, gebaseerd op de uitgangspunten zoals in hoofdstuk 2 genoemd.

Voor deze pilot heeft de gemeente voor een periode van 1 jaar een subsidie van € 30.000 beschikbaar gesteld. Dit is voor de extra personeelskosten van Landstede en de peuterspeelzaal en het consultatiebureau, die de indicaties stelt.

4 Financiële paragraaf

4.1 Beschikbaar budget

Er is een aantal budgetten op het gebied van peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie.

Bestaande middelen

In de huidige gemeentelijke begroting is **€ 188.669** (regulier niveau 2011) opgenomen voor subsidiëring van het reguliere peuterspeelzaalwerk. De subsidie voor de peuterspeelzaal was voor 2010 niet toereikend. De peuterspeelzalen in Dalfsen hebben financiële problemen door de terugloop van het aantal peuters, de stijgende loonkosten en de hoge huisvestingslasten. De gemeentelijke subsidie aan de peuterspeelzalen is vergeleken met landelijke kengetallen (2008) laag te noemen. De gemeente subsidieert gemiddeld 50% van de kosten, terwijl het landelijke gemiddelde op 60-65% ligt. De kosten van de peuterspeelzalen in Dalfsen zijn laag in vergelijking met landelijke cijfers dus ook in absolute zin verleent de gemeente Dalfsen in vergelijking met andere gemeenten niet veel subsidie aan de peuterspeelzalen. Door de vastgestelde bezuinigingen loopt het beschikbare budget voor peuterspeelzaalwerk de komende vier jaar omlaag naar € 169.803 (exclusief CAO-ontwikkelingen).

Daarnaast is vanuit het budget voor onderwijsbegeleiding ongeveer **€ 25.000** beschikbaar voor VVE. Op het totale budget voor onderwijsbegeleiding van € 110.000 wordt € 40.000 bezuinigd. Dit zal ook gevolgen hebben voor het aandeel dat voor VVE beschikbaar is.

Nieuwe middelen in het kader van de Wet OKE

In bijlage 2 staat op blz. 27 een toelichting van de rijksmiddelen. Vanaf 2010 wordt voor Dalfsen **€ 82.000** in het gemeentefonds gestort in het kader van de kwaliteitsimpuls voor peuterspeelzalen. Voor dit bedrag is de bedoeling dat peuterspeelzalen aan de nieuwe landelijke kwaliteitseisen kunnen voldoen. Daarnaast kan de gemeente dit budget gebruiken om de ouderbijdrage voor de peuterspeelzaal te verlagen om de toegankelijkheid van peuterspeelzalen te verhogen. Door de bezuinigingen loopt dit budget terug naar € 73.800 in 2014.

Vanuit het onderwijsachterstandenbudget (OAB) krijgen gemeenten middelen om voorschoolse educatie voor doelgroepkinderen te organiseren. Het rijk stelt 260 miljoen beschikbaar om onder andere extra dagdelen aan te bieden, een erkend programma in te voeren en de kosten voor ouders van doelgroepkinderen te beperken. De gemeente Dalfsen ontvangt hiervan **€ 19.086**. Wanneer deze middelen niet doelmatig en rechtmatig zijn besteed, moet het terugbetaald worden aan het rijk .

Daarnaast is er een budget voor handhaving van de kwaliteit. Dit onderdeel laten we hier even buiten beschouwing, omdat aan onze handhavingstaak inhoudelijk niet veel verandert.

Samenvattend ziet het budget voor peuterspeelzaalwerk en VVE de komende jaren er als volgt uit:

	2011	2012	2013	2014
<i>Budget peuterspeelzalen</i>	183.952	179.235	174.518	169.803
<i>Budget VVE</i>				
Budget onderwijsbegeleiding	25.000	15.000	15.000	15.000
Budget kwaliteitsimpuls	79.950	77.900	75.850	73.800
Budget OAB	19.086	19.086	19.086	19.086
	€ 124.036	€ 111.986	€ 109.936	€ 107.886

4.2 Benodigd budget

Doordat wij in ons reguliere budget geen middelen hebben opgenomen voor voorschoolse educatie, is het budget dat wij van het Rijk ontvangen ruim onvoldoende om VVE te organiseren. Daarom moeten we het budget kwaliteitsimpuls, dat bedoeld is voor een kwaliteitsslag van het peuterspeelzaalwerk, inzetten om onze wettelijke taken te realiseren.

Voor het reguliere peuterspeelzaalwerk blijft het verlaagde budget van € 169.803 beschikbaar. Voor de organisatie van VVE schatten we in € 150.000 nodig te hebben. Dat betekent dat er structureel een aanvullend budget van € 42.000 nodig is.

BIJLAGE 1: Scenario's voor peuterspeelzaalwerk

Ten aanzien van het peuterspeelzaalwerk zijn er vijf scenario's onderzocht:

a) *Peuterspeelzaalwerk is geen wettelijke taak. Bij kinderopvanginstellingen worden peuterplekken ingekocht voor VVE aan doelgroepkinderen. Overige subsidies worden afgebouwd.*

Hoewel het Rijk met de Wet OKE de intentie heeft om de positie van peuterspeelzaalwerk te versterken (zie bijlage 2), is peuterspeelzaalwerk geen wettelijke taak. Gezien de bezuinigingstaakstelling die de gemeente heeft, zou er voor gekozen kunnen worden om ook hier terug te gaan naar het wettelijk minimum en dat betekent dat de gemeente enkel nog verantwoordelijk is voor het bieden van voorschoolse educatie aan doelgroepkinderen.

Gevolgen:

Het peuterspeelzaalwerk zal verdwijnen. Het is niet realistisch om peuterspeelzaalwerk in stand te houden voor alleen de doelgroepkinderen. Dat betekent dat er afspraken gemaakt moeten worden met kinderopvanginstellingen om VVE aan te bieden aan doelgroepkinderen.

Het verdwijnen van peuterspeelzalen heeft veel gevolgen:

- Veel peuters zullen geen voorschoolse voorziening meer kunnen bezoeken. Ouders die peuterspeelzaalwerk combineren met bijvoorbeeld de opvang door opa en oma, zullen niet automatisch gaan kiezen voor kinderdagopvang. Ouders die niet (allebei) werken, kunnen geen gebruik maken van kinderdagopvang en hun peuter blijft thuis of bij informele oppas tot het naar de basisschool gaat.
- Ontslag van leidsters. De leidsters die nu geschoold worden voor een VVE-programma, verliezen hun baan in de gemeente Dalfsen. Er gaat niet alleen een laagdrempelige voorziening, maar ook veel ervaring en kennis verloren.
- Verlies van Kulturhuspartners. In Oudleusen en Lemelerveld vallen er Kulturhuspartners weg. De stichtingen moeten op zoek naar een nieuwe participant, wat lastig is in deze economische tijd.
- Het bereik van voorschoolse educatie is beperkter (alleen VVE op het kinderdagverblijf).
- Het is nog maar zeer de vraag of kinderdagverblijven VVE willen bieden aan alle doelgroepkinderen. Omdat de VVE-groep maar ongeveer 3 ½ uur per dag draait en niet alle kinderen het kinderdagverblijf ook regulier (en op die dagdelen) bezoeken, loopt het kinderdagverblijf op de andere uren inkomsten mis.

Kosten:

De gemeente zal de kosten moeten blijven betalen van ouders van doelgroepkinderen die geen gebruik maken van de kinderdagopvang. De kosten voor VVE worden geschat op maximaal **€ 150.000**.

b) *peuterspeelzaalwerk wordt onder de Wet Kinderopvang gebracht en de gemeente subsidieert de peuterspeelzalen enkel nog voor ouders die geen gebruik kunnen maken van de kinderopvangtoeslag.*

Met dit scenario blijft het peuterspeelzaalwerk een basisvoorziening, maar wordt de peuterspeelzaal voor werkende ouders ongeveer net zo duur als wanneer zij deze uren aan kinderopvang zouden afnemen. Ouders betalen een bijdrage per uur die gelijk staat aan het uurtarief in de kinderopvang en kunnen van de belastingdienst een kinderopvangtoeslag ontvangen. Ouders die geen gebruik kunnen maken van de kinderopvangtoeslag, betalen net als nu een ouderbijdrage. De gemeente subsidieert de peuterspeelzaal voor deze plekken.

Omdat de eisen voor kinderopvang hoger zijn en er een extra leidster op een groep met maximaal 14 kinderen moet komen, zal er niet op het budget voor peuterspeelzaalwerk bezuinigd kunnen worden maar moet er geld bij. Anderzijds voldoen alle peuterspeelzalen dan aan de basisvoorwaarden voor voorschoolse educatie (VVE) en is het eenvoudiger en ook goedkoper om VVE-groepen te organiseren.

Inspraakversie

Doomijn voert met deze constructie een pilot uit in Zwolle op zeven peuterspeelzalen. De ervaringen met deze constructie zijn positief, maar het levert ook de gemeente Zwolle geen bezuinigingen op.

Aandachtspunt: Om ongelijkheid voor werkende ouders en niet-werkende ouders te voorkomen, is het een optie om de ouderbijdrage voor niet-werkende ouders of kostwinnersgezinnen gelijk te stellen aan de netto bijdrage die werkende ouders met een gelijk inkomen moeten betalen wanneer zij gebruik maken van kinderopvangtoeslag.

Dit betekent wel dat de ouderbijdrage van de peuterspeelzaal afhankelijk is van de keuzes die landelijk gemaakt worden en dat de gemeente eigenlijk geen invloed meer heeft op de financiële toegankelijkheid van de peuterspeelzalen. Wanneer dat leidt tot uitval, doet dit scenario afbreuk aan de doelstelling dat alle peuters een voorschoolse voorziening moeten kunnen bezoeken.

Kosten

Omdat de loonkosten zullen verdubbelen voor een tweede leidster en er minder kinderen op één groep opgevangen kunnen worden, zijn de kosten per peuterplaats wel veel hoger. De kosten per uur zijn ook hoger bij de peuterspeelzaal dan bij een kinderopvanginstelling (door hogere CAO voor de leidsters en de kosten die over minder uren kunnen worden verdeeld), zodat er ook voor de kinderopvangplekken geld bij moet. Een schatting van de kosten voor peuterspeelzaalwerk onder de wet kinderopvang, uitgaande van 40% van het aantal peuters dat nog door de gemeente wordt gesubsidieerd en 60% dat gebruik maakt van de kinderopvangtoeslag:

Regulier peuterspeelzaalwerk:	€ 256.000
Meerkosten VVE:	<u>€ 100.000</u>
	€ 356.000

Dit is een grove inschatting op basis van landelijke kengetallen en een inschatting van Doomijn, de werkelijke kosten kunnen pas goed ingeschat worden nadat deze optie met kinderopvang en peuterspeelzalen uitgewerkt wordt.

c Peuterspeelzaalwerk wordt gedeeltelijk onder de wet Kinderopvang gebracht. Voor peuters waarvan de ouders niet (beiden) werken, blijven de reguliere peuterspeelzaalwerkgroepen bestaan.

In dit scenario wordt gekozen voor een tussenvorm. Voor de ouders die gebruik kunnen maken van de Wet Kinderopvang, worden er groepen met twee professionele leidsters gevormd, die onder de Wet Kinderopvang worden gebracht. Voor ouders die niet (beiden) werken, blijven de peutergroepen zoals deze er nu zijn gehandhaafd.

VVE wordt georganiseerd op de groepen die onder de Wet Kinderopvang zijn gebracht, omdat daar al twee leidsters op één groep staan. De gemeente subsidieert de peuterspeelzaal/kinderdagverblijf voor de VVE-plaatsen.

Dit betekent dat er op een aantal groepen kan worden volstaan met één professionele leidster en één vrijwilliger. In de praktijk zal het betekenen dat er in iedere kern één of anderhalve groep regulier peuterspeelzaalwerk zal blijven bestaan en dat de rest onder de Wet Kinderopvang zal komen te vallen.

Gevolgen.

Het nadeel hiervan is dat er voor de ouders die niet (beide) werken, geen keuze in dagdelen meer zal zijn. Daarnaast ontstaat er een splitsing van kinderen die misschien niet gewenst is en ontstaat er een verschil in kwaliteit in het aanbod aan peuters.

Kosten

Peuterspeelzaalwerk:	€ 212.000
VVE:	<u>€ 100.000</u>
Totaal:	€ 312.000

Inspraakversie

- d)** *Peuterspeelzaalwerk blijft een basisvoorziening die laagdrempelig is voor alle peuters in de gemeente Dalfsen door subsidiëring van de peuterspeelzalen.*

Dit is het scenario wanneer we er voor kiezen om het huidige beleid in stand te houden. Ouders kunnen net als nu kiezen om hun kind naar de peuterspeelzaal brengen. Afhankelijk van hun inkomen betalen ouders een eigen bijdrage, de gemeente subsidieert de peuterspeelzaal voor alle kindplaatsen.

Gevolgen

Peuterspeelzaalwerk blijft een basisvoorziening, die voor alle ouders, werkend of niet werkend, toegankelijk is. Het kwaliteitsniveau blijft ook gelijk, in die zin dat op elke groep van 16 kinderen één professionele leidster en één vrijwilliger blijft staan. Voor VVE-groepen zijn twee professionele leidsters vereist en dat betekent dat er aparte VVE-groepen gerealiseerd moeten worden.

In Lemelerveld bestaat de wens tot fuseren met Allio. Dit scenario past niet goed binnen de plannen omdat Allio peuteropvangplaatsen onder de Wet Kinderopvang wil brengen. Het is een mogelijkheid om in Lemelerveld een andere constructie toe te staan, omdat deze beter past bij de lokale situatie. Bovendien kunnen we de komende jaren ervaring opdoen met de verschillende constructies. De verschillen voor ouders die niet (beiden) werken, mogen echter niet te groot zijn.

Kosten

De kosten van peuterspeelzaalwerk blijven hoog. De subsidie zal moeten stijgen naar de landelijke norm van 60% van de subsidiabele kosten om het peuterspeelzaalwerk in stand te houden. Er moet dus geld bij. De kosten voor VVE zijn hoger dan bij optie b, omdat er op een VVE-groep twee professionele en VVE-geschoolde leidsters moeten staan. Bij optie b is dat op alle groepen al het geval, waardoor de meerkosten ten opzichte van de reguliere groepen lager zijn.

regulier peuterspeelzaalwerk:	€ 212.000,- (gebaseerd op 60% subsidie)
VVE:	€ 150.000,-
Totaal	€ 362.000,-

- e)** *Peuterspeelzaalwerk blijft in afgeslankte vorm behouden. Door peuters vanaf latere leeftijd en zo nodig op basis van prioriteiten in te laten stromen wordt er bezuinigd op regulier peuterspeelzaalwerk.*

Dit scenario betekent dat er groepen gesloten moeten worden. Peuters stromen op een wat latere leeftijd in (bijvoorbeeld 2 jaar en 10 maanden in plaats van 2 ½ jaar). Wanneer dat onvoldoende oplevert moeten er prioriteiten gesteld worden. Zo kan gedacht worden aan prioriteit voor peuters waarvan de ouders niet beiden werken (en dus geen gebruik kunnen maken van kinderopvang) en peuters die door het consultatiebureau worden doorverwezen. Andere ouders worden doorverwezen naar kinderopvang en/of op een wachtlijst geplaatst.

Door een taakstellend budget van € 170.000 voor het peuterspeelzaalwerk in te stellen wordt de bezuinigingsopdracht van 10 % op het regulier peuterspeelzaalwerk gehaald.

Gevolgen

Peuters stromen later in op de peuterspeelzaal waardoor hun leer- en ontwikkeltijd op de peuterspeelzaal met bijvoorbeeld 3 maanden wordt verkleind. Wanneer er aanvullend prioriteiten gesteld worden, kunnen sommige (werkende) ouders hun peuter niet meer naar de peuterspeelzaal brengen. Mogelijk gaan er minder kinderen naar een voorschoolse voorziening dan nu het geval is.

Lemelerveld: een bijzondere situatie

In Lemelerveld wordt de peuterspeelzaal nog geleid door een vrijwillig bestuur. Het bestuur heeft echter een sterke wens om te fuseren met een professionele organisatie, net zoals bij de andere peuterspeelzalen is gebeurd. Allio is als medegebruiker van het Kulturhus in Lemelerveld in eerste instantie de meest logische kandidaat. Allio is een kinderopvanginstelling en zal daardoor het peuterspeelzaalwerk (gedeeltelijk) onder de Wet Kinderopvang willen aanbieden.

Het behouden van het reguliere peuterspeelzaalwerk past in dat geval niet in de toekomstwensen in Lemelerveld en zal er gekeken moeten worden naar mogelijkheden om in Lemelerveld een andere constructie uit te proberen, zoals het aanbieden van peuterspeelzaalwerk onder de Wet Kinderopvang

Inspraakversie

(zie bijlage 1 voor een uitleg over deze constructie). Dit betekent wel dat er verschillen in het aanbod ontstaan. Dit is mogelijk, onder de voorwaarde dat ouders die niet (beiden) werken, ook in Lemelerveld gebruik kunnen maken van peuterspeelzaalwerk dat qua toegankelijkheid minimaal gelijk is aan het peuterspeelzaalwerk in de rest van de gemeente. Daarnaast moet ook in Lemelerveld bezuinigd worden op het budget voor peuterspeelzaalwerk.

Kosten

In deze optie wordt een taakstellend budget ingevoerd. Er wordt 10 % bezuinigd op het reguliere budget voor peuterspeelzaalwerk. Dit betekent dat er groepen moeten worden gesloten.

regulier peuterspeelzaalwerk:	€ 169.803
VVE:	<u>€ 150.000,-</u>
Totaal	€ 319.803,-

Door een taakstellend budget in te voeren wordt de bezuinigingsopdracht voor het reguliere peuterspeelzaalwerk wel gehaald, maar is er wel aanvullend budget nodig voor de uitvoering van onze wettelijke taak, namelijk het bieden van VVE. Hiervoor is naar schatting € 150.000 nodig, dat is € 42.000 meer dan het beschikbare budget voor VVE.

Nog meer bezuinigen betekent dat er veel minder peuters een voorschoolse voorziening kunnen bezoeken. Het peuterspeelzaalwerk kan dan niet langer gezien worden als voorziening om de ontwikkeling van peuters in de gemeente Dalfsen te stimuleren en ontwikkelingsachterstand te voorkomen.

Inspraakversie

a: alleen wettelijke taak: VVE aanbieden.	b: peuterspeelzaalwerk onder Wet Kinderopvang	c: peuterspeelzaalwerk deels onder wet Kinderopvang.	d: peuterspeelzaalwerk in huidige vorm behouden	e: peuterspeelzaalwerk in afgeslankte versie
voordelen				
Forse bezuiniging mogelijk	Peuterspeelzaalgroepen maken kwaliteitsslag: twee professionele leidsters op een groep van 14 kinderen	Op veel groepen is een kwaliteitsslag mogelijk, twee professionele leidsters op een groep van 14 kinderen	Peuterspeelzaalwerk blijft laagdrempelig door een stabiele ouderbijdrage.	Peuterspeelzaalwerk blijft voor veel ouders laagdrempelig door een stabiele ouderbijdrage
	VVE is eenvoudiger in te voeren door kwaliteitsslag regulier peuterspeelzaalwerk.	VVE is eenvoudiger in te voeren door kwaliteitsslag regulier peuterspeelzaalwerk.	De gemeente houdt invloed op de (financiële) toegankelijkheid, peuterspeelzaalwerk is niet afhankelijk van landelijke politieke keuzes maar van gemeentelijk beleid.	De gemeente houdt invloed op de (financiële) toegankelijkheid, peuterspeelzaalwerk is niet afhankelijk van landelijke politieke keuzes maar van gemeentelijk beleid.
		Extra kosten blijven beperkt (t.o.v. scenario b).	Organisatorisch weinig problemen.	Kosten voor psw blijven binnen budget
nadelen				
Peuterspeelzaalwerk verdwijnt: niet alle peuters kunnen meer een voorschoolse voorziening bezoeken.	Extra middelen noodzakelijk	segregatie: peuters van werkende ouders komen in andere groepen dan peuters van ouders die niet (beiden) werken. Ook verschil in kwaliteit.	Extra middelen noodzakelijk	De leer-ontwikkeltijd van peuters is korter en mogelijk niet meer voor alle ouders toegankelijk.
VVE is moeilijk in te voeren. Niet alle kinderdagverblijven zullen VVE-plekken willen aanbieden. Wettelijke taak van 100% doelgroepbereik niet haalbaar.	Meer risico voor toekomstbestendigheid van dit scenario. Rijkswijzigingen op gebied van Wet Kinderopvang zijn direct van invloed op het peuterspeelzaalwerk.	Meer risico voor toekomstbestendigheid van dit scenario. Rijkswijzigingen op gebied van Wet Kinderopvang zijn direct van invloed op het peuterspeelzaalwerk.	VVE-groepen zijn iets lastiger om te organiseren, omdat de kwaliteitseisen voor VVE-groepen hoger liggen.	VVE-groepen zijn iets lastiger om te organiseren, omdat de kwaliteitseisen voor VVE-groepen hoger liggen.
Verlies van werkgelegenheid	Veel ouders moeten mogelijk meer gaan betalen voor peuterspeelzaalwerk door landelijke bezuinigingen, daardoor mogelijk minder gebruik van voorschoolse voorzieningen.	Veel ouders moeten mogelijk meer gaan betalen voor peuterspeelzaalwerk door landelijke bezuinigingen, daardoor mogelijk minder gebruik van voorschoolse voorzieningen.	Geen kwaliteitsslag regulier peuterspeelzaalwerk.	Geen kwaliteitsslag regulier peuterspeelzaalwerk

BIJLAGE 2: De Wet OKE

In dit hoofdstuk geven we een samenvatting van de wet OKE, grotendeels gebaseerd op de samenvatting van de VNG.

Het kabinet wil komen tot een sluitend systeem voor kinderopvang voor 0 – 4 jarigen. Binnen dit systeem kunnen taalachterstanden bij kinderen vroegtijdig worden onderkend en aangepakt. De harmonisatie van de wet- en regelgeving van peuterspeelzalen met die van kindercentra zorgt voor een kwaliteitsimpuls voor de peuterspeelzalen. Hierdoor worden peuterspeelzalen in een betere positie gebracht om zich als laagdrempelige voorziening al dan niet met voorschoolse educatie te kunnen handhaven.

Verder wil het kabinet bereiken dat jonge kinderen met een risico op een taalachterstand in het Nederlands, een aanbod krijgen om die taalachterstand te verminderen. Het doel is dat kinderen zonder taalachterstanden aan de basisschool kunnen beginnen. Wanneer er een goede doorgaande ontwikkellijn is kan het ook op latere leeftijd problemen zoals laaggeletterdheid voorkomen.

Wat is de Wet OKE?

Het wetsvoorstel OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) wijzigt meerdere wetten. Het doel van het OKE wetsvoorstel is om de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren en de kwaliteitseisen van de peuterspeelzalen te verbeteren.

- De eerste maatregel is een kwaliteitsimpuls voor peuterspeelzalen door de wet- en regelgeving over peuterspeelzalen te harmoniseren (dat wil zeggen: meer op één lijn te brengen) met de kinderdagverblijven.
- Ten tweede regelt het wetsvoorstel dat gemeenten, een breder en beter aanbod van voorschoolse educatie aanbieden, zowel in peuterspeelzalen als in kinderdagverblijven.
- De derde maatregel is dat peuterspeelzalen financieel toegankelijk blijven.

De wetswijzigingen zijn per 1 augustus 2010 in werking getreden. Het wetsvoorstel wijzigt drie wetten:

- In de Wet Kinderopvang wordt een kwaliteitskader voor peuterspeelzalen opgenomen evenals het toezicht van de gemeente daarop met de bijbehorende handhaving mogelijkheden. Verder worden in deze wet kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie opgenomen.

- In de Wet op het onderwijstoezicht wordt geregeld dat de Inspectie van het Onderwijs toezicht houdt op de kwaliteit van voorschoolse educatie.

- In de Wet op het Primair Onderwijs wordt de regierol van gemeenten ten aanzien van het onderwijsachterstandenbeleid verstevigd en wordt de verantwoordelijk voor het aanbod en de toegankelijkheid van voorschoolse educatie neergelegd.

Kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen

Voorheen was er geen landelijk kwaliteitssysteem voor peuterspeelzalen. Veel gemeenten waaronder Dalfsen werken wel met een kwaliteitsverordening waar peuterspeelzalen aan moeten voldoen, maar deze is niet helemaal te vergelijken met het landelijk kwaliteitskader.

De globale kwaliteitseisen die de Wet Kinderopvang noemt voor de kinderdagverblijven gaan grotendeels ook gelden voor de peuterspeelzalen. De kwaliteitseisen worden uitgewerkt in beleidsregels.

De harmonisatie leidt ertoe dat de houders van een peuterspeelzaal de zorgplicht krijgen voor peuterspeelzaalwerk dat bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige en gezonde omgeving.

In de beleidsregels zijn onder andere de volgende kwaliteitseisen opgenomen:

- Er moet minimaal één leidster per acht kinderen op de groep aanwezig zijn (leidster-kind ratio).
- Op iedere peuterspeelzaalgroep moet tenminste één beroepskracht zijn met opleidingsniveau SPW3 (of equivalent conform CAO welzijn).
- De groepsgrootte is maximaal 16 kinderen per groep
- Het personeel is in het bezit van een verklaring omtrent het gedrag.

Inspraakversie

- De houder heeft een schriftelijke inventarisatie gemaakt van de veiligheids- en gezondheidsrisico's van de opvanglocatie.
- De houder heeft een informatieplicht aan ouders over beleid.
- De houder moet een vorm van oudervertegenwoordiging instellen, inclusief klachtenregeling voor niet-gesubsidieerde peuterspeelzalen. Peuterspeelzalen die worden gesubsidieerd vallen onder de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen.

De peuterspeelzalen in Dalfsen voldoen al grotendeels aan de gestelde kwaliteitseisen en wij verwachten hier dan ook geen problemen. De kwaliteitseisen van het peuterspeelzaalwerk moeten worden opgenomen in ons handhavingsbeleid.

In het landelijk kwaliteitskader worden geen eisen voor ruimte en inrichting voor peuterspeelzalen opgenomen. Dit blijft gemeentelijk beleid. De VNG stelt wel een modelverordening op waarin zowel de beleidsregels als de eisen voor ruimte en inrichting worden opgenomen.

Kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie

Aan peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die voorschoolse educatie aanbieden, worden extra kwaliteitseisen gesteld. Deze kwaliteitseisen staan beschreven in het 'Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie'.

De volgende kwaliteitseisen staan in het besluit beschreven:

- Voorschoolse educatie wordt ten minste vier dagdelen of 10 uur per week gegeven op een peuterspeelzaal of een kinderdagverblijf.
- Op een groep waaraan voorschoolse educatie wordt aangeboden staat minimaal één beroepskracht per 8 kinderen. In groepen van 9 tot maximaal 16 kinderen staan twee beroepskrachten.
- De beroepskrachten hebben ten minste een opleiding gevolgd op SPW3 niveau. Onderdeel van deze beroepsopleiding, vormt ten minste één module over het verzorgen van voorschoolse educatie. Als de beroepskracht deze module niet heeft gevolgd, bezit deze een bewijs dat specifieke scholing is afgerond over voorschoolse educatie.
- De houder van een kindercentrum of peuterspeelzaal waar voorschoolse educatie wordt aangeboden, stelt jaarlijks een opleidingsplan op waarin staat beschreven hoe de kennis en vaardigheden in voorschoolse educatie van beroepskrachten worden onderhouden.
- Voor de voorschoolse educatie wordt een breed programma gebruikt dat zich richt op taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Alle gemeenten moeten per 1 augustus 2010 twee leidsters op een VVE-groep van 16 kinderen hebben en gebruik maken van brede programma's voor voorschoolse educatie. Op de G4-gemeenten na, gelden de opleidingseisen voor leidsters vanaf 1 augustus 2011 en voor kleine gemeenten of gemeenten met weinig doelgroepkinderen (waaronder de gemeente Dalfsen) geldt dat het bieden van vier dagdelen of 10 uur voorschoolse educatie ook pas vanaf 1 augustus 2011 vereist is.

Dekkend aanbod van voorschoolse educatie voor doelgroepkinderen

De gemeente krijgt de *wettelijke verantwoordelijkheid* om een dekkend aanbod van voorschoolse educatie in kinderdagverblijven en peuterspeelzalen te organiseren voor doelgroepkinderen. Het wetsvoorstel moet ervoor zorgen dat gemeenten aan alle kinderen die dat nodig hebben voorschoolse educatie aanbieden via peuterspeelzalen en/of kinderdagverblijven. Bij voorschoolse educatie worden zogenaamde VVE-programma's uitgevoerd, die kinderen spelenderwijs stimuleren in hun ontwikkeling. De gemeenten krijgen de ruimte om te doen wat goed is voor de lokale situatie.

Het organiseren van een dekkend aanbod van voorschoolse educatie betekent het volgende:

- De gemeente moet voldoende plaatsen voor voorschoolse educatie aanbieden. Ouders van kinderen uit de doelgroep moeten kunnen rekenen op een plaats voor hun kind in een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf met voorschoolse educatie. De gemeente bepaalt door middel van subsidieverstrekking welke peuterspeelzalen en kinderdagverblijven voorschoolse educatie gaan verzorgen.
- Er moet een goede spreiding van de voorschoolse educatie zijn, zodat segregatie wordt tegengegaan.
- Voorschoolse educatie moet voor alle ouders van doelgroepkinderen te betalen zijn. Daarom wordt de Wet op het primair onderwijs zodanig aangepast dat de bijdrage die ouders betalen

Inspraakversie

voor voorschoolse educatie op de peuterspeelzaal niet hoger is dan de maximale bijdrage die ze voor kinderopvang zouden betalen als ze recht zouden hebben op de maximale kinderopvangtoeslag.

- Ouders moeten kunnen rekenen op kwaliteit. De gemeente wordt verantwoordelijk voor een kwalitatief volwaardig aanbod van voorschoolse educatie.
- De gemeente moet zich samen met de partners, i.c. de kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en basisscholen inzetten voor een goede toeleiding van de kinderen, die een risico hebben op een taalachterstand in het Nederlands.

Welke spelregels geeft het Rijk mee?

Spelregel 1: percentage schoolgewichten is minimum van doelgroep

De gemeente moet een dekkend aanbod van voorschoolse educatie aanbieden voor kinderen uit de doelgroep. De gemeente stelt de doelgroep vast.

Het aanbod van voorschoolse educatie moet echter minimaal gelijk zijn aan het percentage leerlingen met een gewicht binnen de gemeente. Kinderen van ouders met een laag opleidingsniveau krijgen een gewicht, de opleidingsgegevens worden bij inschrijving bij de basisschool opgevraagd. Wanneer een gemeente in overleg met de partners een doelgroep heeft gedefinieerd die groter is dan het aantal gewichtskinderen, maar het aanbod niet toereikend is voor deze grotere doelgroep, dan wordt de gemeente daar niet op afgerekend. Gemeenten krijgen voor een ruimere doelgroepdefinitie echter ook geen extra rijksmiddelen.

Spelregel 2: informatie bieden aan het Rijk

Het Rijk wil kunnen nagaan of de gemeenten er daadwerkelijk in slagen hun verantwoordelijkheid voldoende invulling te geven door de informatieplicht. Gemeenten moeten (via GGD) in ieder geval informatie leveren aan de Inspectie van het Onderwijs over hoeveel plaatsen voor voorschoolse educatie er zijn en hoeveel kinderen zij bereiken. Deze informatie wordt verzameld in een jaarlijkse monitor. Deze monitor zal indien mogelijk worden ondergebracht in de GIR (gemeenschappelijke inspectie ruimte) die momenteel wordt ontwikkeld. Als uit de monitor blijkt dat de gemeente het aanbod van voorschoolse educatie of de deelname van doelgroepkinderen hieraan niet op orde heeft, kan dit voor de minister van OCW aanleiding zijn om wegens taakverwaarlozing in te grijpen.

Spelregel 3: er moeten afspraken gemaakt worden en gemeenten kunnen afspraken opleggen

Gemeenten hebben een inspanningsverplichting om alle kinderen uit de doelgroep met voorschoolse educatie te bereiken. Om als gemeente deze verantwoordelijkheid waar te kunnen maken, worden de besturen van kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en basisscholen (artikel 1.50a Wet kinderopvang en kwaliteit peuterspeelzalen) verplicht mee te werken aan de totstandkoming en uitvoering van afspraken hierover met gemeenten. De gemeente voert tenminste één maal per jaar overleg met hen om afspraken te maken over het organiseren van een dekkend aanbod van voorschoolse educatie. Het wordt niet verplicht om het consultatiebureau als overlegpartner te betrekken, maar het is wel aan te bevelen.

De gemeente maakt afspraken met de hierboven benoemde partijen over minimaal de volgende onderwerpen:

- Het vaststellen van de doelgroep voor voorschoolse educatie. Dit zijn in ieder geval kinderen die een risico hebben op een taalachterstand in het Nederlands.
- De toeleiding van de doelgroepkinderen naar de voorschoolse educatie.
- De organisatie van de doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie door het maken van afspraken tussen de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven met de basisscholen over de wijze waarop gegevens over de ontwikkeling van het kind worden overgedragen.
- De resultaten die scholen bereiken op het terrein van vroegschoolse educatie.

De gemeente krijgt hierbij zogenaamde 'doorzettingsmacht', wanneer niet alle partijen meewerken. Zodoende kan de gemeente voldoen aan haar wettelijke verantwoordelijkheid. In het wetsvoorstel is opgenomen dat het college van burgemeester en wethouders, na een redelijke termijn van onderhandelen, het besluit kan nemen dat de afspraken ook gaan gelden voor de partijen die geen deel uit willen maken van de afspraken. Dit instrument geldt als een uiterste maatregel. Het besluit is in de vorm van een beschikking overeenkomstig de Algemene Wet Bestuursrecht.

Toezicht en handhaving

In het kader van de landelijke kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen, krijgen de gemeenten nu ook de *wettelijke taak* om het toezicht uit te voeren op peuterspeelzalen.

Toezicht en handhaving op regulier peuterspeelzaalwerk

Het toezicht moet op alle peuterspeelzalen worden uitgevoerd, ongeacht of de gemeente subsidie verstrekt of niet. De huidige landelijke kwaliteitseisen voor het toezicht op de kinderopvang worden dan ook zoveel mogelijk van toepassing op de peuterspeelzalen, zodat eenduidigheid van kwaliteit kan worden bereikt. Zo moeten ook alle peuterspeelzalen zich verplicht melden bij de gemeente om zich te laten opnemen in het landelijk register kinderopvang en peuterspeelzalen.

Toezicht en handhaving voorschoolse educatie

Daarnaast krijgt de GGD een extra taak. De GGD zal voortaan ook beoordelen of de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen die voorschoolse educatie verzorgen, voldoen aan de gestelde basisvoorwaarden (zie paragraaf 1.3 van deze notitie). De GGD voegt deze gegevens toe aan het rapport over de kwaliteitseisen. Wanneer er op deze basisvoorwaarden een tekort wordt geconstateerd, geeft de GGD het rapport in afschrift aan de Inspectie van het Onderwijs.

De Inspectie van het Onderwijs gaat namelijk toezicht houden op de educatieve kwaliteit van de voorschoolse educatie op een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf op verzoek van de gemeente of op eigen initiatief. De Inspectie en de gemeente kunnen signalen krijgen van de GGD, de basisschool, de ouders, het kinderdagverblijf of peuterspeelzaal. De gemeente is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de voorschoolse educatie en zal dus moeten ingrijpen als de kwaliteit te wensen overlaat. Ze kan uiteindelijk de subsidie hiervoor stopzetten.

De gemeente wordt verplicht in het openbare register van peuterspeelzalen en kinderopvang op te nemen welke peuterspeelzalen en kinderdagverblijven voorschoolse educatie aanbieden en hoeveel plaatsen worden aangeboden. Ze worden ook verplicht mee te werken aan het verstrekken van gegevens aan de Inspectie van het Onderwijs die nodig zijn voor het goed uitvoeren van het toezicht op voorschoolse educatie, zoals de GGD-rapporten.

Vrijwillige samenwerking kinderdagverblijven en peuterspeelzalen

Door middel van deze wet wil het Rijk de wens tot samenwerking ondersteunen door de kwaliteitseisen voor zowel kinderopvang als peuterspeelzaalwerk landelijk vast te leggen en te waarborgen. Maar gemeenten kunnen zelf bepalen op welke manier en in welk tempo zij de samenwerking van kinderdagverblijven en peuterspeelzalen vorm willen geven. Hierdoor kunnen initiatieven worden afgestemd op de lokale situatie en behoefte. Het kan dus zijn dat de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen als zelfstandige instellingen blijven functioneren, maar ook dat binnen één organisatie zowel arrangementen kinderopvang als peuterspeelzaalwerk aangeboden worden.

Landelijk financieel kader

De middelen die het rijk beschikbaar stelt voor de kwaliteitsimpuls en voorschoolse educatie zijn in onderstaand schema weergegeven. In de toelichting wordt duidelijk dat de gemeente Dalfsen, omdat zij geen onderwijsachterstanden (OAB) gemeente is, voor sommige onderdelen geen middelen van het Rijk krijgt.

Jaar	2009	2010	2011 en verder
Middelen			
Kwaliteit peuterspeelzalen	-	35 M via Gemeentefonds	35 M via Gemeentefonds
Dekkend aanbod voorschoolse educatie (OAB budget)	-	204,5 M via Specifieke Uitkering en 44,5 M vanuit Gemeentefonds	260 M via specifieke uitkering.
Financiële toegankelijkheid	20 M via Specifieke uitkering	20 M via Specifieke uitkering	20 M via decentralisatie uitkering
Toezicht	-	6 M (5 M via Gemeentefonds aan gemeenten)	6 M (5 M via Gemeentefonds aan gemeenten)

Kwaliteit peuterspeelzalen

Voor de kwaliteitsimpuls peuterspeelzaalwerk komt vanaf 1 januari 2010 en verder structureel € 35 miljoen beschikbaar. Dit wordt gestort in het Gemeentefonds. Voor Dalfsen gaat het om **€ 81.000**.

Hiertegenover staat dat de VNG in bestuurlijke afspraken met OCW op 24 april 2008 heeft afgesproken, te stimuleren dat de bestaande middelen voor peuterspeelzaalwerk in stand blijven. Wanneer de kwaliteit in de peuterspeelzaal al voldoet aan de nieuwe minimumnormen (exclusief VVE), kunnen de extra rijksmiddelen worden ingezet om de ouderbijdrage te verlagen en daarmee peuterspeelzalen financieel toegankelijk te houden voor alle kinderen.

Dekkend aanbod (van 100%) van voorschoolse educatie (OAB-budget)

Het Rijk verhoogt tot en met 2010 jaarlijks de specifieke uitkering van gemeenten om het aanbod VVE te verhogen. Het Rijk investeert tot en met 2010 door toevoeging aan de specifieke uitkering OAB om gemeenten in staat te stellen een 100% aanbod te realiseren. VNG heeft in het genoemde Bestuursakkoord aangegeven dat zij zal stimuleren dat gemeenten ook eigen middelen zullen inzetten (vanuit het Gemeentefonds). Omdat de gemeente Dalfsen geen OAB-gemeente is, kreeg Dalfsen t/m 2010 ook geen middelen voor het dekkend aanbod van voorschoolse educatie.

Vanaf 2011 keert het Rijk de middelen voor onderwijsachterstanden uit via het Gemeentefonds (decentralisatie-uitkering). De gemeenten krijgen de inspanningsverplichting om voor alle doelgroepkinderen een aanbod voorschoolse educatie te realiseren. Vanaf 2011 geldt de nieuwe gewichtenregeling voor de verdeling van middelen.

Het Rijk heeft vastgehouden aan een ondergrens van 6%. Dat betekent dat de gemeente voor scholen, waarvan het schoolgewicht lager is dan 6% van het totaal aantal kinderen van die school, geen middelen krijgt. Omdat de kinderen met een gewicht aardig evenredig verspreid zijn over de verschillende scholen in de gemeente Dalfsen, komen er slechts drie scholen iets boven die grens van 6% uit. De gemeente Dalfsen krijgt op basis van deze regeling daarom slechts **€ 19.086** vanuit het onderwijsachterstandenbudget.

Het is opmerkelijk dat het Rijk de 6% formule hanteert terwijl het minimaal aantal te bereiken doelgroepkinderen daar niet op gebaseerd is. Met de middelen kan nog niet één VVE-groep gerealiseerd worden. Hierover hebben wij contact gezocht met de VNG. De VNG erkent dat er grote verschillen zijn, maar stelt daarentegen dat ook niet OAB-gemeenten al in 2008 ongeoordeelde middelen hebben gekregen voor VVE. Voor Dalfsen zou dat in 2011 neer zijn gekomen op een bedrag van ongeveer € 63.000. Door herverdeelde effecten was de extra storting in het gemeentefonds echter niet terug te vinden en Dalfsen heeft net als veel andere gemeenten de middelen toen niet gereserveerd voor VVE.

Financiële toegankelijkheid peuterspeelzalen

Het Rijk heeft per 1 januari 2009 structureel 20 miljoen toegevoegd aan de uitkering voor Onderwijsachterstandenbeleid. Hiermee kunnen gemeenten ouders van doelgroepeuters die naar de peuterspeelzaal gaan, financieel compenseren. De bedoeling is dat de ouders van doelgroepkinderen per saldo niet meer betalen dan ouders in de kinderopvang die voor de hoogste kinderopvangtoeslag in aanmerking komen. De middelen voor financiële toegankelijkheid gaan per 1 januari 2011 op in het OAB-budget (zie hierboven).

Toezicht

Vanaf 01-08-2010 wordt er aan gemeenten structureel 5 miljoen beschikbaar gesteld voor de harmonisatie van toezicht. In het kader van landelijke kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen, wordt de verantwoordelijkheid voor toezicht en handhaving bij de gemeenten en de GGD's belegd, zoals dit ook gebeurt voor de kinderopvang. Een groot aantal gemeenten laat nu ook al toezicht houden op de peuterspeelzalen door de GGD. In Dalfsen worden peuterspeelzalen eens in de twee jaar geïnspecteerd maar volgens beperktere kwaliteitseisen. Voor de peuterspeelzalen zal een vergelijkbaar systeem van toezicht en handhaving gehanteerd worden als in de kinderopvang.